

2020-04-09
Ku2020/00916/MD

Kulturdepartementet

Statens institutionsstyrelse
Box 30224
104 25 Stockholm

Uppdrag till Statens institutionsstyrelse att stärka ungdomars och andra klienters förutsättningar att delta i demokratin

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statens institutionsstyrelse (SiS) att genomföra särskilda insatser i sin skolverksamhet för elever och lärare med målsättningen att främja elevernas utveckling av de kunskaper och förmågor som krävs för att aktivt kunna delta i demokratin. Myndigheten ska även genomföra kunskapshöjande insatser för sina medarbetare med målet att utveckla myndighetens systematiska arbete med demokratifrågor. Utvecklingsarbetet ska syfta till att stärka ungdomars och klienters möjligheter till inflytande inom verksamheten och att ge dessa grupper verktyg för att både påverka sin egen vardag och delta i demokratin och dess beslutsprocesser. SiS ska i genomförandet ta hänsyn till skolans demokratiska uppdrag.

I uppdragets genomförande bör SiS samverka med Barnombudsmannen Forum för levande historia, Kommittén Demokratin 100 år (Ku 2018:02), Kriminalvården, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor samt Statens medieråd.

SiS får för genomförandet av uppdraget under 2020 disponera högst 1 300 000 kronor, från anslag 6:1 Allmänna val och demokrati, ap. 11. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet senast den 30 oktober 2020. Rekvirerade medel som inte har förbrukats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2021. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över använda medel lämnas till Kammarkollegiet. En delredovisning av aktiviteter inom uppdraget utförda under 2020 ska lämnas till regeringen (Kulturdepartementet) senast den 29

januari 2021. En slutredovisning i form av en rapport av genomförda insatser och en ekonomisk redovisning ska lämnas till regeringen (Kulturdepartementet) senast den 29 mars 2022. Slutredovisningen ska innehålla en beskrivning av projektets genomförande, en analys och bedömning av utfall och effekter samt en framåtsyftande behovsanalys. Regeringen avser att besluta om ytterligare 890 000 kronor för uppdragets genomförande under 2021 under förutsättning att riksdagen anvisar medel för ändamålet.

Bakgrund

År 2021 är det 100 år sedan både kvinnor och män för första gången fick rösta i val till riksdagen. Under 2020 och 2021 genomför regeringen därför en nationell kraftsamling, Demokratin 100 år. Målsättningen med satsningen är att främja en uthållig och levande demokrati i hela landet genom att stärka förutsättningarna för människor att i större utsträckning aktivt kunna delta i demokratin. Genom olika insatser avser regeringen främja deltagande och delaktighet i demokratin, öka kunskapen och stärka demokratins motståndskraft.

Skälen för regeringens beslut

Ett aktivt deltagande i demokratin såväl genom deltagande i val som deltagande i demokratin mellan valen grundläggs tidigt i livet. I en levande och jämlik demokrati är det viktigt att alla invånare har de kunskaper, verktyg och förmågor som krävs för att aktivt kunna föra sin talan och delta i demokratins beslutsprocesser. Mot denna bakgrund är det viktigt att unga tidigt ges stöd och möjlighet att delta i demokratiska processer och därigenom etablera kunskaper och förmågor som kan användas hela livet.

I regeringens strategi för en stark demokrati (dnr Ku2018/01406/D) lyfts det demokratiska utanförskapet fram som en av demokratins utmaningar. En allt för stor del av befolkningen varken deltar eller känner sig delaktiga i demokratin. Undersökningar pekar mot att uppemot en femtedel av befolkningen saknar de kunskaper, verktyg och förmågor som krävs för ett aktivt medborgarskap. Av unga i åldern 16–24 år deltar 23 procent aldrig i diskussioner om politik.

Ungdomar och klienter som vårdas inom SiS institutioner riskerar att varken delta eller känna sig delaktiga i demokratin. Människor som upplever att de saknar inflytande riskerar att kanalisera sin frustration i en destruktiv

riktning. Inte minst allvarligt är det om känslor av utanförskap befästs hos barn och unga.

Skolan har ett demokratiskt uppdrag, vilket även omfattar SiS skolverksamheter. Eleverna ska lära om demokrati och mänskliga rättigheter. De ska också lära sig genom att grundläggande demokratiska värderingar och respekten för mänskliga rättigheter genomsyrar skolans lärmiljö. Målet är att de ska utveckla förmågor för att som samhällsmedborgare kunna verka aktivt i demokratin (prop. 2017/18:17).

För att motverka risken att ungdomar och klienter som vårdas inom SiS ska hamna i ett demokratiskt utanförskap bedömer regeringen att det är viktigt med insatser som främjar elevernas utveckling av de kunskaper och förmågor som krävs för att aktivt kunna delta i demokratin. För att skapa goda förutsättningar för dessa insatser är det även angeläget att myndigheten genomför kunskapshöjande insatser för sina medarbetare med målet att utveckla myndighetens systematiska arbete med demokrati- och inflytandefrågor.

På regeringens vägnar

Peter Eriksson

Sofia Blid

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Justitiedepartementet/KRIM

Socialdepartementet/SOF IFO

Finansdepartementet/BA

Utbildningsdepartementet/GV, S

Kulturdepartementet/CSM

Arbetsmarknadsdepartementet/JÄM, MRB

Kommittén Demokratin 100 år (Ku 2018:02)

Barnombudsmannen

Forum för levande historia

Kammarkollegiet

Kriminalvården

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Statens medieråd